

Inovacijska dejavnost naj ne bo na dnu!

Klub samoupravljalcev v občini Šiška je v pripravah na problemsko konferenco ZKS o inventivni dejavnosti organiziral tri osrednje razprave v občini na omenjeno temo. Prvo razpravo je organiziral v Iskrini IEZE, tozdu Magneti; drugo v Donitu v Medvodah in tretjo v Dekorativni. Na razpravah je bilo precej družbenopolitičnih delavcev sindikata in ZKS ter poklicnih strokovnih delavcev organizacij združenega dela, kjer spremljajo to dejavnost. Udeležba na teh razpravah je pomemben kazalec interesa za inventivno dejavnost, navsezadnje pa se v šiških tovarnah očitno zavedajo, da stabilizacije ne bomo uresničili samo s prizadevnim delom v proizvodnji, ampak tudi z izboljšavami v organizaciji dela, novimi načini dela in z boljšo opremo, ki bo plod lastnega znanja in inventivnosti.

Organizatorji in udeleženci so se zelo trudili, da teh razprav ne bi prišleli k tistim, ki jim pravimo »sestaneke zaradi sestanka«. Zaključki razprav, ki so jih oblikovale delovne skupine, so dobri in nakazujejo pot nadaljnjega razvoja inventivne dejavnosti v občini. Verjetno pa bi bile razprave še boljše, če bi se udeleženci več pogovarjali in dogovorili o oblikah spodbujanja inventivne dejavnosti v delovnih okoljih in manj o normativnih in organizacijskih problemih, ki so med organizacijami zelo različni. Več kot očitno je, da skoraj v vseh okoljih predstavlja najtežje vprašanje kako nagradjevati inventivno dejavnost in ne kaj nagradjevati. Kot je dejal eden izmed udeležencev: »Ko bomo ugotovili, kakšna naj bodo merila nagradjevanja inventivne dejavnosti, ne bomo imeli več problemov, kaj nagraditi, ker bomo imeli veliko predlogov.«

V nekaterih tovarnah v občini imajo že doslej dobro urejeno inventivno dejavnost, kljub temu pa so prav iz teh okolij trdili, da še niso zadovoljni z doseženimi rezultati. V več tovarnah imajo poklicne delavce, ki spremljajo inventivno dejavnost. Med drugim ti delavci organizirajo dejavnost za spodbujanje oblikovanja koristnih predlogov, izdelujejo strokovne ocene in vrednotenje predlaganih inovacij, sodelujejo s komisijami za inventivno dejavnost ter opravljajo druge naloge, ki sodijo k temu področju. Opozarjali so, da še vedno nastajajo problemi, katerih reševanje je večkrat nelogično in nerazumljivo. Kot primer so naštevili inovacije, ki so dokazano koristne za del proizvodnje, vendar jih le s težavo uporabijo v proizvodnji ali pa prepočasno ocenijo in ovrednotijo vrednost njene uporabe. Ni malo primerov, ko inovacije niso uporabili v proizvodnji, ker je bil dosežek namenjen le večji varnosti na delu. Ker taka inovacija ne prinaša dohodka, so jo ocenili le kot koristni predlog, ovrednotili po najnižjih merilih pravilnika o inventivni dejavnosti in — zaklenili v predal. Zaradi takega odnosa do inventivne dejavnosti, izboljšav ali koristnih predlogov, v nekaterih okoljih predlagatelji zgubljajo pogum in voljo do snovanja.

Na vseh razpravah, ki jih je organiziral klub samoupravljalcev občine Šiška, so naštevili tudi druge težave in ovire, da se inventivna dejavnost ne razvija hitreje. Med pogoste ovire sodijo neurejeni odnosi v organizacijah združenega dela med proizvodnimi tozdi in tozdi skupnega pomena (kjer opravljajo razvojne in raziskovalne naloge), pogosto imajo v nekaterih delovnih okoljih slabe opise delovnih nalog, kar povzroča težave pri ugotavljanju delavčeve inventivnosti, prezahtevni so tudi nekateri administrativni postopki za uveljavljanje inovacij, marsikje so

premalo zavzeti za inventivno dejavnost vodstveni in vodilni delavci... in tradicionalna »kranjska nevoščljivost«, ko nekateri ocenjujejo le znesek inovatorja, ki ga je dobil za predlog, ne pa vrednosti, ki jo prinaša inovacija v proizvodnji.

V organizacijah združenega dela, kjer so že korak naprej in so odpravili našete slabosti, ali vsaj večino omenjenih, se lahko pohvalijo s precejšnjimi uspehi. Tam običajno uspehov ne merijo samo z dohodkom, ki ga prinaša inovacija, temveč tudi s številom koristnih predlogov za izboljšanje dela za boljše organiziranje dela in navsezadnje tudi s predlogi za varnejše delo na osnovi inovacij ali koristnih predlogov. V tovarnah kjer imajo uspešno urejeno inovacijsko dejavnost, poleg denarnih nadomestil in nagrad ki jih prejema inovatorji, uporabljajo tudi druge oblike spodbujanja te dejavnosti. Uspešnim inovatorjem in drugim delavcem, ki predlagajo spremembe delov-

nega procesa, podeljujejo tudi tovarniška priznanja, podeljujejo posebne nagrade in druge interne oblike stimulativnega nagradjevanja.

V organizacijah združenega dela, katerih predstavniki so sodelovali na razpravah o inventivni dejavnosti, imajo sprejete ustrezne pravilnike in oblikovane komisije za spremljanje in uresničevanje inventivne dejavnosti. Ko so se pogovarjali o normativnem urejanju inventivne dejavnosti, so prisotni zavrnili predlog, da bi v združenem delu sprejeli enake pravilnike za urejanje inventivne dejavnosti. Ugotavljali so, da je med organizacijami veliko različnih možnosti in pogojev, ki morajo biti posebej opredeljeni v normativnih listinah. Zavzeli pa so se, da pravilnike sproti prilagajajo in dopolnjujejo skladno z novo zakonodajo in v njih natančneje opredelijo vrste inventivne dejavnosti, oblike in načine nagradjevanja, roke za uresničitev predlogov v proizvodnji in podobno.

Zavzeli so se tudi za doslednejše ovrednotenje inventivnih predlogov s področja varstva na delu, ne glede na to, da vedno ni mogoče natančno ugotoviti podatkov za izboljšanje delovnih pogojev ali odpravljanja nevarnosti za zdravje delavcev. Velike pri-

hranke bi bilo mogoče doseči tudi izven proizvodnje: v komercialnih službah, delu organov in organizacij v tovarni in zunaj nje. Žal pobud za spreminjanje in izboljšanje dela v nematerialni proizvodnji in družbeni »režiji« ne obravnavamo kot inventivno dejavnost, temveč kot sestavni del spreminjanja družbenih odnosov. Verjetno je tudi v tem nekaj razlogov, da ne spreminjamo hitreje razmer in pogojev za uveljavljanje inventivne dejavnosti.

Načeli so tudi pomembno temo, ki bi jo lahko naslovili: Kako preprečiti, da bi bila inventivna dejavnost »tabu« tema? V razpravi so ugotavljali, da si mnogi delavci v tovarnah predstavljajo, da lahko izboljšave predlagajo le strokovnjaki z višjo ali visoko izobrazbo, da je inovacija nekaj velikega in nedosegljivega za povprečnega delavca. Nekaj poskusov, da bi to področje približali vsem delavcem v tovarni, je tudi v Šiški. Med boljše primere sodi Donit, kjer so se dogovorili, da bodo nagradili vsak koristen pred-

log s 1.000 dinarji (seveda predloge s smiselno vsebino). Predlog lahko vsebuje prihranek v času, pocenitev, manj utrudljiv način dela, prihranek v materialu, varstvo okolja, boljše kvaliteto dela ali boljši izkoristek stroja. Predlog lahko oblikuje vsak delavec. Napisati mora le nekaj stavkov, kaj obsega predlog in kako si predstavlja izboljšavo. Predlogi so lahko označeni s šifro, torej jih ni treba podpisovati in predlagatelj kasneje, ko je pobuda sprejeta in nagrajena, z oznako dokaže, da je predlog njegov. V Donitu so za spodbujanje inventivne dejavnosti oblikovali poseben plakat, s katerim sporočajo prej omenjeno vsebino.

Zanesljivo bo klub samoupravljalcev občine Šiška še organiziral podobne razprave. Upamo, da se bodo udeleženci na prihodnjih sestankih več pogovarjali o oblikah spodbujanja inventivne dejavnosti in manj o problemih normativnega urejanja tega področja. Ne glede na nekatera zapisana mnenja podpisane, so bile razprave o inventivni dejavnosti v Iskrini, Donitu in v Dekorativni zelo odmevne in koristne za razvoj inventivne dejavnosti.

Brane Praznik